

Aan Algemeen Bestuur VRT
Van Brandweer Twente
Datum 18-10-2013
Onderwerp Onderscheidingen binnen Brandweer Twente

Onderscheidingen binnen Brandweer Twente

Brandweer Twente kent verschillende medailles die zij uitreikt. In deze memo wordt beschreven welke medailles dit zijn en wanneer een medewerker binnen Brandweer Twente daar voor in aanmerking komt.

De onderscheidingen die Brandweer Twente kent zijn de volgende:

1. Koninklijke Onderscheiding voor brandweerm medewerkers
2. Vrijwilligersmedaille Openbare Orde en Veiligheid;
3. Onderscheiding dienstjaren (Brandweer Nederland).

Naast deze formele onderscheidingen wordt er in onderliggend memo ingegaan op het eren van zogenaamde helden. Oftewel: burgers die met gevaar voor eigen leven het leven van anderen hebben gered of dat hebben geprobeerd.

MEMO

1 Koninklijke onderscheiding voor brandweerm medewerkers

Een Koninklijke Onderscheiding of lintje is een erkenning voor iemand die iets bijzonders heeft gedaan voor de samenleving. Dit kan zijn vrijwilligerswerk of een uitzonderlijke prestatie in sport of wetenschap. Iedereen kan iemand voordragen voor een lintje. Lintjes worden uitgereikt bij een bijzondere gelegenheid of op Koningsdag. De regels rond de toekenning van een van de zes riddelijke graden in de Orde van Oranje-Nassau worden opgesteld door het Kapittel voor Civiele Orden.

Binnen de brandweer was het decoreren van leden van de vrijwillige brandweer lange tijd een automatisme voor hen die minimaal 20 jaar actief waren geweest voor de brandweer. Het versiersel behorende bij een decoratie werd uitsluitend uitgereikt in geval van functioneel leeftijdsontslag (FLO).

Met ingang van 1 mei 2005 werd, om dit ingesloten automatisme terug te dringen, op voorstel van het Kapittel voor Civiel Orden (herziene decoratiestelsel 1995), door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties besloten om dit beleid bij te stellen. Vanaf die datum komen leden van de vrijwillige brandweer in aanmerking voor decoratieverlening, indien vaststaat dat zij zich gedurende een periode van minimaal 20 jaar (al dan niet aaneengesloten) hebben ingezet voor de samenleving.

Op basis van de inhoud van het decoratiedossier kan worden beoordeeld of de persoonlijke bijzondere verdiensten voor de vrijwillige brandweer het zouden kunnen rechtvaardigen dat een benoeming in de Orde van Oranje-Nassau passend is. Bovendien is het zelfs mogelijk dat een combinatie van het lidmaatschap voor de vrijwillige brandweer (minder dan 20 jaar actief voor de brandweer) met andere persoonlijke bijzondere verdiensten voor de samenleving alsnog een grondslag biedt voor een decoratieverlening bij een Algemene Gelegenheid wegens totale maatschappelijke verdiensten en bij een Bijzondere Gelegenheid indien het zwaartepunt van de maatschappelijke inzet ligt bij de vrijwillige brandweer.

Let op:

Leden van de beroepsbrandweer kunnen voor een koninklijke onderscheiding in aanmerking worden gebracht indien sprake is van persoonlijke bijzondere verdiensten in de hoofdfunctie met maatschappelijke uitstraling. Alle voorstellen tot het in aanmerking laten komen van personen voor een koninklijke onderscheiding, zullen goed gemotiveerd en onderbouwd moeten worden.

2 Koninklijke onderscheiding in Twente

In de Twentse gemeenten werd er voor 1 januari 2013 als volgt omgegaan met Koninklijke Onderscheidingen voor brandweervrijwilligers:

Gemeente	Afspraak
Almelo	Alleen in bijzondere gevallen
Borne	Alleen in bijzondere gevallen
Dinkelland	Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer
Enschede	Alleen in bijzondere gevallen
Haaksbergen	Alleen in bijzondere gevallen
Hellendoorn	'Standaard' Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer
Hengelo	Alleen in bijzondere gevallen
Hof van Twente	Alleen in bijzondere gevallen
Losser	Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer
Oldenzaal	Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer
Rijssen – Holten	Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer
Tubbergen	Bij een dienstverband van 20 jaar
Twenterand	Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer
Wierden	Bij afscheid na een dienstverband van 20 jaar of langer

Voorstel nieuwe lijn binnen Brandweer Twente:

Voorgesteld wordt om de landelijke lijn ten aanzien van de uitreiking van Koninklijke Onderscheidingen te volgen. Deze luidt als volgt: leden van de brandweer komen in aanmerking voor decoratieverlening, indien vaststaat dat zij zich gedurende een periode van minimaal 20 jaar (al dan niet aaneengesloten) hebben ingezet voor de samenleving.

Het ligt niet voor de hand om zonder meer een onderscheiding aan te vragen voor het feit dat iemand minimaal 20 jaar werkzaam is als vrijwilliger bij de brandweer. Indien dit wel gestandaardiseerd wordt, wordt er namelijk alleen gekeken naar het aantal dienstjaren en niet naar de bijzonderheden. Het is wenselijk om bij iedere brandweervrijwilliger bij het afscheid te beoordelen of deze op basis van de algemene criteria en daar waar nodig versterkt door het feit dat hij of zij 20 jaar dienst heeft gedaan in het belang van de samenleving, al dan niet in aanmerking komt voor een voordracht van een Koninklijke Onderscheiding.

Iedere vrijwilliger die langer dan 20 jaar in dienst is bij de brandweer is en afscheid neemt bij Brandweer Twente wordt door de brandweer voorgedragen aan de burgemeester. De brandweer vermeldt bij de voordracht negatieve en/of positieve bijzonderheden uit het persoonlijk dossier van de medewerker (zoals bijvoorbeeld berisping). Vervolgens bepaalt de burgemeester van de woonplaats waarin de vrijwilliger woont of deze wordt voorgedragen voor een koninklijke onderscheiding.

Hieronder is weergegeven hoeveel vrijwilligers er de komende vijf jaar 20 jaar in dienst zijn. Dit geeft een beeld voor hoeveel vrijwilligers er een Koninklijke Onderscheiding kan worden aangevraagd indien zij aan bovenstaande criteria voldoen.

Jaar	Aantal vrijwilligers 20 jaar in dienst
2013	31
2014	24
2015	13
2016	14
2017	15

Werkwijze aanvraag Koninklijke Onderscheiding

De voordracht voor een onderscheiding vindt plaats wanneer de vrijwilliger uit dienst gaat bij Brandweer Twente. Het sectorhoofd voert een check uit op het aantal dienstjaren van de vrijwilliger en personeelsdossier in verband met bijzonderheden. Het sectorhoofd brengt de vrijwilliger vervolgens onder de aandacht bij de commandant brandweer. De commandant stelt de vrijwilliger voor bij de burgemeester van de woonplaats van de vrijwilliger. Vervolgens gaat de standaardprocedure tot decoratie in. Deze bestaat uit zeven stappen:

1. Voordracht aan burgemeester van de woonplaats van de vrijwilliger (zie bijlage 1)
2. Advies burgemeester
3. Advies commissaris van de Koning
4. Advies Kapittel voor de Civiele Orde
5. Voordracht en ontwerp- Koninklijk besluit door minister 'die het aangaat'.
6. Ondertekening Koninklijk besluit door Z.M. de Koning
7. Uitreiking.

Samengevat:

1. Aanvraag voor een Koninklijke Onderscheiding gebeurt op basis van bovengenoemde criteria;
2. Voorstellen tot voordracht worden door het sectorhoofd onder de aandacht van de commandant brandweer gebracht;
3. De commandant stelt de vrijwilliger voor een koninklijke Onderscheiding voor bij de burgemeester van de woonplaats van de vrijwilliger, waarbij bijzonderheden worden vermeld.
4. De burgemeester beoordeelt vervolgens of de vrijwilliger kan worden voorgedragen voor decoratie. Vervolgens kan de standaardprocedure tot decoratie ingaan.

3 Vrijwilligersmedaille Openbare Orde en Veiligheid

In de AVT is opgenomen in artikel 35:4 lid 4 dat de vrijwilliger bij een 10-jarig brandweerjubiläum een Vrijwilligersmedaille Openbare Orde en Veiligheid als bedoeld in het Ministerieel Besluit vrijwilligersmedaille openbare orde en veiligheid van 2 februari 1998, ontvangt.

In aanvulling hierop is besloten dat het bevoegd gezag de vrijwilliger na een periode van 10 jaren en een toekenning van deze medaille, een jaarteken toekent, indien deze gedurende een periode van 15, 20, 25, 30, 35 of 40 jaar, taken verricht heeft als vrijwilliger. Dit jaarteken draagt de vrijwilliger op het lint van de medaille waarbij geldt dat het laatst ontvangen jaarteken het eerder ontvangen jaarteken vervangt. Dit is conform het Ministerieel Besluit vrijwilligersmedaille openbare orde en veiligheid van 2 februari 1998.

Het bevoegd gezag dient een aanvraag in bij de Kanselier der Nederlandse Orden, aan wie het beheer van deze medaille is toegekend. De Kanselarij der Nederlandse Orden verstrekt de medaille die door of namens het bevoegd gezag wordt uitgereikt.

4 Onderscheiding dienstjaren

In de AVT is in artikel 35:4 lid 1 (zie bijlage) opgenomen dat de beroepsbrandweermmedewerker en vrijwilliger die gedurende 12,5 jaar, 20 jaar, 25 jaar, 30 jaar, 35 jaar of 40 jaar een betrekking bij de overheid heeft vervuld voor dit brandweerbijubiläum wordt onderscheiden.

Bij het jubileum ontvangt de beroepsbrandweermmedewerker/vrijwilliger de onderscheiding die door Brandweer Nederland wordt voorgeschreven. In artikel 35:4 lid 2 en 3 AVT wordt in detail uitgewerkt welke onderscheidingen worden uitgereikt. Eens per jaar worden de oorkondes en medailles op bijvoorbeeld de (jaarlijkse) korpsavond of op de standplaats van de sector uitgereikt door de teamleider.

5 Heldendaden

Sinds 1911 bestaat in Nederland de Stichting Carnegie Heldenfonds. Deze stichting is vernoemd naar Andrew Carnegie. Hij was directeur van United States Steel Co en was een filantropisch ingestelde man die tijdens zijn leven veel geld schonk aan goede doelen. Na een mijnramp in 1904 waarbij ook twee mannen die de 176 ingesloten kompels probeerden te redden omkwamen riep Carnegie een "Carnegie Hero Fund Commission" in het leven. Deze commissie kreeg een werkkapitaal van vijf miljoen dollar. In de daaropvolgende jaren ontstonden in meerdere landen zelfstandige Carnegie Heldenfondsen, waaronder in Nederland.

Het fonds dient zich uiteraard te houden aan het doel dat Andrew Carnegie beoogde en zoals dat in de statuten van de stichting is beschreven. In de loop van de jaren zijn er wel wat andere accenten gelegd. Maar de hoofdzaak is nog steeds: het verlenen van onderscheidingen en beloningen aan mensen die met gevaar voor eigen leven iemands leven hebben gered of dat hebben geprobeerd te doen.

Inmiddels kunnen ook personen die met gevaar voor eigen lijf en goed voor een ander in de bres zijn gesprongen onderscheiden worden.

Wie vindt dat iemand hiervoor in aanmerking komt kan diegene voordragen. Daar is géén tijdslimiet aan verbonden. Iedereen kan een redder aanmelden bij het Fonds. Hij of zij stuurt een voorstel, samen met een politierapport en/of een krantenartikel over de redding (indien beschikbaar) naar Stichting Carnegie Fonds. Het formulier is in bijlage 2 toegevoegd.

De stichting kent twee soorten medailles, de zilveren en de bronzen, en een bronzen legpenning. Daarnaast kan aan hen of hun nabestaanden zonnodig een uitkering in geld worden verleend. Jeugdigen (tot ongeveer 18 jaar) die het leven van iemand hebben gered zonder zelf in levensgevaar te hebben verkeerd, kunnen in aanmerking komen voor een herinneringsgeschenk.

N.B. aan professionele hulpverleners van bijvoorbeeld politie en brandweer die hulp boden tijdens dienstuitoefening kan geen onderscheiding worden toegekend.

Brandweer Twente en heldendaden

Brandweer Twente wil haar signalerende rol met betrekking tot helden goed uitvoeren. Wanneer Brandweer Twente betrokken is bij een incident waarbij een heldendaad heeft plaatsgevonden, zal zij haar signalerende functie vormgeven door de held aan te melden bij het Fonds. Hier is een belangrijke rol voor de OvD weggelegd.